

מראי מקומות- בבא בתרא קמ"ד

נכסים מרובים או מועטים, אלא דכ' כן לפרש הסיפא, דלא אמרה ראו, דאז אין לה השבח אלא ליתומים, ובא לומר דהיכא דהוי נכסים מועטים ולא סגי בנכסים אלו לשלם כל כתובתה, אז אפי' היכא דאין השבח שלה, מ"מ נוטלת השבח להשלים סכום כתובתה.

(ה) **המשיא אשה לבנו גדול בבית, קנאו- פי' הרשב"ם**, דתקנת חכמים הוא, ומתוך חביבותו גמר ומקני ל'. וע' ביד רמה (נ') דכ' דמסתברא דחיבת חופה קונה [ויש לע' אם נח' הרשב"ם והרמ"ה אם צריכים לזה תקנת חכמים או לא].

(ו) **ותלא לי' סנדלא- פי' הנמוקי יוסף (סז. בדפי הרי"ף)**, "להודיע שלא הי' מקנה אותו לבנו, כי הוא הי' צריך לתשמישו. לאו דוקא שצריך מעשה, אלא לומר שדי במעשה מועט כזה, ולא מיבעי למימר אי גלי דעת' בפירוש לפני עדים".

(ז) **תנהו לפלוני במעמד שלשתן קנה- פי' הרשב"ם**, נפקד ומפקיד ומקבל מתנה. והק' **רעק"א**, הא מסקינן בגיטין דרב אמר כן אפי' במלוה, ומ"ש מתנה דנקט הרשב"ם, וצ"ע.

(ח) **תנהו לפלוני במעמד שלשתן קנה- פי' הרשב"ם**, ולא הזקיקו חכמים לקנין ולעדים. והק' **רעק"א**, הא בקנין לא בעי עדים, וכמש"כ **תוס'** לעיל דף מ', אלא רק בעינן עדים כדי שלא יכחיש הקנין, ובזה גם מעמד שלשתן צריך עדים, והניח בצ"ע.

(ט) **אחיז השותפין שנפל א' מהן לאומנות, נפל לאמצע- פי' הרשב"ם**, הריוח שהרויח זה באומנותו נופל לאמצע. וע"ע **ברא"ש** (י"ב) שהביא מהירושלמי דפי' דין דמתני' בין לענין ריוח ובין לענין הפסד [ויתכן דגם הרשב"ם מודה בזה, אלא בדדרך כלל הי' ריוח ולא הפסד, וצ"ע בזה].

(י) **אם מחמת עצמו לעצמו- פי' הרשב"ם**, מחמת חשיבותו ומחמת חריפותו. וכ' **התוס'** **יו"ט**, "והפירוש לפירוש, דדוקא כשפירשו בשעת לקיחה שמפני חריפותו וכו' לוקחים

(א) **שאני אודייני דלנטירותא הוא דעבידא, ואפי' קטנים נמי מצו מנטרי לה-** כ' **הרשב"א** דמסתבר דאפי' היו קטנים מוטלים בעריסה, דאינהו גופייהו לא מצו מנטרי, אמרי בהו נמי הכי, דהא לאו לשיעורין ניתנו, אלא כל שהמלאכה קלה שהקטנים בעלמא יכולין לעשותה, הגדולים מוחלין עליה.

(ב) **ר' ספרא גברא רבה הוא, לא שביק גירסי' וטרח לאחרני- כ' הנמוקי יוסף (סז. בדפיו)**, "ונראה לי דעכשיו בזמנינו אין אנו ראויין וחשובים כר' ספרא, ודין צורבא מרבנן שוה לדין אחרים, שאין עוסקין כל כך בתלמוד תורה". אולם ע' בבית יוסף (חו"מ רפ"ז, ב') דכ' דאין דברי הנ"י נראין לו כלל. וע"ע **בדרכי משה** (שם, ד') דכ' דכבר כ' ביורה דעה דאינו נוהג בזמן הזה דין ת"ח, ומשמע דהסכים לדעת הנ"י.

(ג) **באשה יורשת- פי' הרשב"ם**, כגון ראובן שנשא בת שמעון וכו', והק' **תוס' דק"ק** לישנא דראו מה שהניח לי בעלי, דהא אינה יורשת מחמת הא דבעלה הוא. וכ' **המהרש"א** דאולי הרשב"ם לא חש כלל להא דא' בסיפא ראו מה שהניח לי בעלי, דהרשב"ם מפרש דזה מיירי באלמנה דוקא, ולא מיירי כלל באשה יורשת, אבל רישא איירי באשה יורשת, ומצי מיירי בבת בין הבנות [וק"ק, דאם הרישא מיירי בבת בין הבנות ולא היתה נשואה לו, א"כ למה כ' הרשב"ם בצירור הראשון דמיירי דהיתה נשואה לאחי אביה, וצ"ע].

(ד) **באשה יורשת- פי' הרשב"ם** דאלמנה שאמרה בב"ד ראו מה שהניח לי בעלי, ובהמשך כ' דאשה שמת ובעלה והניח נכסים מועטין, וכו'. ויש לעי', למה צריך להיות נכסים מועטין, הרי לכאור' שייך דין זה בין בנכסים מרובים ובין בנכסים מועטין. כן הק' **הדרישה** (אה"ע צ"ה, א'), ועוד הק', למה סיים הרשב"ם דכל השבח לעצמה, הרי אם מיירי בנכסים מועטים, ואין להבעל שיעור מספיק נכסים לשלם כתובתה, א"כ יש להאשה כל הנכסים, לא רק כל השבח. ותי' דאה"נ, אין כוונת הרשב"ם לומר דבצירור שאמרה ראו וכו' יש נפק"מ בין אם הי' לו

להחזיר לו כדי יין וכו' ג"כ, קמ"ל דלא מצינו חיוב זה אלא בחופה, אבל בעלמא אי"ז אלא גמילות חסדים. ולגבי קו' על הפי' השני, כ' הפנ"ש דלשון "השולח" משמע ששלח ולא הלך, דאם שלח והלך הרי זה נקרא שושבינות, וא"כ י"ל דדוקא לא נקט המשנה לשון שושבינות, והיינו משום דלא הלך, ולכן שפיר נקט לשון ששלח, ולמדן מזה דבאמת לא הלך, ושפיר מדויק כפי' השני.

(ג) **לא קשיא, כאן בסתם כאן במפרש - פי' הרשב"ם**, דלעולם מתני' כדקתני, שהאב שלח שושבינות לאחרים, והדין הוא דכשהיא חוזרת חוזרת לאמצע. ומה דאי' בברייתא דחוזרת לאותו הבן לבדו, ל"ק, דמתני' מיירי בששלח סתם ע"י אחד מבניו, ולא פי' דלדעת בן זה שלח, ולכן חוזרת לאמצע. משא"כ הברייתא מיירי במפרש שהשושבינות תחזור לאותו בן, הלכך חוזרת לו, ואינה חוזרת לאמצע. וע' בחוסן ישועות, דהק' דאם במפרש מיירי, א"כ פשיטא שיחזור לאותו בן, דהא כך אמר האב. ותי' דה"א דכיון דעדיין לא חל החיוב בשעת מעשה, א"כ הא לא זכה אותו הבן בהשושבינות, וא"כ י"ל דלא חל דין השושבינות לאותו בן. **אולם ע' בר' יונה דפי' בדברי הרשב"ם** דלא אמר האב בפירוש שיהי' השושבינות לאותו הבן, אלא מה דאמרי' סתם, היינו דאמר האב סתם שא' מהם יוליך שושבינות זו לחתן, ועמד א' מהן מעצמו והולך. ומה דאמרי' מפרש, היינו שקרא לא' מהם ואמר לו להוליך השושבינות, והיינו דקתני שלח לו אביו, כלומר שלח בידו. ולפי זה, מעולם לא פירש האב שיהי' השושבינות לזה, וא"כ שוב א"א להק' פשיטא, דהחידוש הוא דכיון דשלח השושבינות עם בן זה, אמרי' דכוונתו שיהי' הבן זה מקבל השושבינות ג"כ. וע"ע שם מה שכ' ר' יונה לפרש פי' אחר בחילוק בין סתם למפרש.

(ד) **הכא ביבם עסקינן, וכו' -** דהיינו, דכיון שמת, וייבם א' את אשתו, אמרי' שאין היבם זה נוטל כולו, אלא מחזירין לאמצע, והחידוש הוא שזה חשיב ראוי, והא קיי"ל דאין היבם נוטל בראוי כבמוחזק. והק' האור החמה, אם

אותו, דאל"ה, אע"פ שהוא חריף, אם המנהג להעמיד מכל בתי העיר וכו', השכר לאמצע."

(יא) **ת"ר, א' מן האחין וכו', אם מחמת אחין לאחין, פשיטא -** הק' בשטמ"ק בשם ר' יונה, הא גם מתני' מיירי שהי' מחמת אחין, ולכן למא לא הק' "פשיטא" גם על דין המשנה. עוד הק', מ"ש דבמתני' קתני שהאחין היו שותפין, ובברייתא לא קתני שהיו שותפין. ותי' ד"ל דמתני' מיירי שהיו שותפין בכל ריוח שירוויחו באומנות ובכל דבר, והי' פשוט דאם א' מהם למד אומנות מעצמו, דבסתם הי' הריוח לאמצע, שהרי התנו ונשתתפו בכל ריוח. והחידוש של המשנה הוא דוקא באומנות כאומנות המלך, שאי"ז ביד האדם, אלא כפי שיעלה רוח המושל, דסד"א דבמלתא דלא שכיחא ואין בידו, לא אסיק אדעתו, קמ"ל דאפ"ה נפל לאמצע, והיינו דקתני אומנות המלך דוקא. **בשטמ"ק שם בשם הר"י מיגש** דדוקא אומנות המלך, אבל שלא לאומנות המלך, כיון שאין האחים מתעסקים עמו באותו האומנות, אלא הוא לבדו המתעסק בה, אע"פ דמינוהו מחמת אחים, הוי לעצמו. וכ"כ בשם ר' יהונתן, דדוקא אומנות המלך, שהוא בלא טורח, והרחוה גדולה, אז הוי לאמצע, אבל באומנות של טורח מרובה, לא.

(יב) **אבל השולח לחבירו כדי יין וכדי שמן, אין נגבין בב"ד מפני שהן גמילות חסדים - פי' הרשב"ם**, (א) בלא חופה, (ב) בחופתו, אבל אינו הולך לאכול שם ולשמוח עמו בחופתו, באלו אין דין שושבינות אלא מתנה בעלמא. והביא הפני שלמה מה שהק' התורת חיים, על פי' ראשון של הרשב"ם, ק' דזה פשוט, דאם אינו בשעת חופה, הרי א"כ ליכא שום זמן לפרעון, וא"כ ודאי לא נתנה אלא בתורת מתנה. ועל פי' שני של הרשב"ם הק' דעיקר חסר מן הספר, דהול"ל דשלח כדי יין וכו' ולא הלך לשם. ותי' הפני שלמה לקו' על פי' הראשון, דכוונת הרשב"ם כמש"כ ר' יונה, דלא שלח הכדי יין וכו' סתם, אלא הי' בזמן סעודת מריעות, וא"כ ה"א דכמו בשעשה ראובן סעודת מריעות שלח לו שמעון כדי יין וכדי שמן, ה"ה כששמעון יעשה סעודת מריעות יהיה ראובן צריך

עיקר החידוש בזה הוא דהוי ראוי, א"כ לכאור' זה פשוט, ומהכ"ת שזה לא יהי' ראוי, ומ"ש מכל מלוה דאמרי' דאין היבם נוטל משום דהוי ראוי. ותי' דאפשר דהחידוש הוא דנגבית בב"ד הוא, ולכך חשיב ראוי. דהיינו, דאם לא היתה נגבית בב"ד, אלא דנהוג הוא סתם כך, שאחר שזה נתן לזה בתורת מתנה, חוזר הוא ונותן לזה בתורת מתנה, א"כ אין ע"ז שם ראוי, אלא דכיון שהוא מתרצה להחזיר לו, י"ל דהחזרה הוא לו, וממילא י"ל דיטול היבם את כולה, קמ"ל.